

Kurs-PM AK121V Klimatkrisen som samhällsproblem, 7,5 hp

Kursomgång: HT 2022

Kursinnehåll

Klimatfrågan är vår tids största utmaning. Den har få motsvarigheter i mänsklighetens historia och de som finns har varit väldigt annorlunda, framför allt för att de har varit relativt specifika, som pest eller kärnvapenkrig. Klimatfrågan är istället tätt sammanbunden med efterkrigstidens samhälleliga utveckling. Faktum är att den är ett resultat av vårt fossilburna välstånd och därför utmanar den vår livsstil. Klimatfrågan är alltså inte bara en utmaning i naturvetenskaplig och teknisk bemärkelse utan numera framför allt en utmaning för våra samhällen, nationer, företag och individer.

I den här kursen ger vi en introduktion till aktuell och tvärvetenskaplig forskning om klimatförändringarna. Vi berör frågor som gäller framväxten av klimatvetenskapen. Vad vi vet och hur vi vet det och hur länge vi har vetat det, är exempel på frågor som diskuteras och besvaras. Vilka institutioner har skapats för att försöka motverka globala klimatförändringar och hur har de fungerat är ett annat område vi berör. Vi diskuterar också hur kunskapen om klimatförändringarna har tagits emot i samhället, hur vetenskapskvinnor och -män har arbetat för att förmedla sin kunskap och hur det lyckats och misslyckats. Trots att kunskapen i dag är bred och djup finns det ett motstånd som inte verkar vika; vi gräver också i dessa frågor som rör ideologiska mönster eller det man idag kallar kulturell kognition. Vi tar också ett idéhistoriskt perspektiv på klimatfrågan, särskilt i relation till synen på resursutnyttjande och teknikutveckling.

Lärandemål

Efter godkänd kurs ska studenten kunna:

- redogöra för grunderna i klimathistoria när det gäller vetenskapliga upptäckter och deras mottagande,
- redogöra för ansträngningar att stoppa klimatförändringarna genom internationella organisationer, samarbeten och överenskommelser
- redogöra för motståndet mot klimatfrågan och analysera dess politiska, ekonomiska och ideologiska kontext
- diskutera och analysera samtida klimatkurs och redogöra för ett antal centrala målkonflikter

i syfte att förstå och hantera klimatfråga ur ett tvärvetenskapligt perspektiv som inkluderar flera vetenskapsområden, dvs naturvetenskap, humaniora och samhällsvetenskap.

Kursen är på grundnivå och betygsskalan är P,F.

Kursupplägg

Inlämning av uppgifter och annan kommunikation sker genom kursens sida i Canvas.

Det är 12 seminarier i kursen och aktiv närvaro krävs på 10 av dessa. Seminarierna äger rum på torsdagskvällar, 17.00 – 19.00 med paus. Till alla utom det första seminariet ska texter läsas och kommenteras, se vidare nedan. Dessa texter ska laddas upp i Canvas senast tisdagen före seminariet och kamraträttas senast torsdag lunch. Varje seminarium börjar med en samling varefter deltagarna delas in i grupper för att diskutera dagens text/er i 15 minuter. Efter en återsamling är det dags för dagens föreläsning som är 45 minuter lång. Därefter tar vi en paus och använder resten av andra timmen (45 minuter) för att tillsammans diskutera föreläsningen, gärna i relation till dagens text/er.

Inför sista seminariet läses en hel bok och examination av den sker genom en recension som lämnas in och kamraträttas i Canvas samt en presentation.

Examination och slutförande

Kursen har kontinuerlig examination i form av textreflektioner och en längre recension samt kamraträttning i Canvas och aktivt deltagande på seminarierna.

Till seminarium 2-11 läser ni en eller flera texter som finns listade i schemat nedan. Ni ska skriva en reflektion över texterna till varje seminarium. Reflektionen ska inledas med namn och de texter som diskuteras. Reflektionen ska vara 700-1000 ord lång och innehålla både en sammanfattning av texterna och en kritisk diskussion av innehållet. Reflektionen ska avslutas med en fråga som skulle kunna användas för att diskutera texten i grupp.

Inför seminarium 12 ska var och en läsa en klimatbok och ni får välja från en längre lista med böcker som givits ut i Sverige de senaste 10 åren och som finns i slutet av detta kurs-PM. Ni ska skriva en recension av denna bok på ca 3000 ord (en avvikelse på 10 procent är godkänd), där perspektiv från kursen ska vara synliga. Det innebär att ni förutom att recensera boken, vilket i sig innebär både en sammanfattning och en värderande diskussion, också ska beröra frågor och perspektiv som vi har berört i kursen. Recensionen ska diskutera minst tre texter ur kurslitteraturen. Det kan gälla vilken definition av antropocen som finns i boken, om någon; vilken tekniksyn författaren ger uttryck för; om och vilken diskussion av internationella, nationella eller lokala åtgärder som förs; hur och vilken vetenskap som presenteras; om ansvar diskuteras eller fördelas, etc.

Recensionen ska ha ett vårdat språk och en genomtänkt disposition med tydliga rubriker samt inledning och avslutning.

Recensionen ska lämnas in 1/12 i Canvas där den kommer att kamraträttas. Vid lektionen 8/12 kommer ni att presentera era recensioner för varandra och den 12/12 får ni lämna in en uppdaterad version av recensionen i Canvas.

Kommentar till examination

Examinator beslutar, baserat på rekommendation från KTH:s handläggare av stöd till studenter med funktionsnedsättning, om eventuell anpassad examination för studenter med dokumenterad, varaktig funktionsnedsättning.

Examinator får medge annan examinationsform vid omexamination av enstaka studenter. Uppgifterna ska lämnas in i tid i aktuell uppgift i Canvas. Tre sena inlämningar kommer att resultera i en extrauppgift.

Vid Fx har studenten 6 veckor på sig att komplettera genom en ny inlämning i Canvas och mail till kursassistenten.

En extra uppgift kan kompensera frånvaro från ett seminarium utöver de två man får missa. Vid frånvaro från fler än tre seminarier måste kursen gås om.

Medverkande lärare

Alicia Gutting

Jasmin Höglund Hellgren

Erik Isberg (kursassistent), erik.isberg@abe.kth.se

Katarina Larsen

Lina Rahm

Sverker Sörlin

Nina Wormbs (kursansvarig), nina.wormbs@abe.kth.se

Administrativ hjälp kan fås på kursexp@abe.kth.se

Schema och kurslitteratur

Datum	Föreläsare	Tema	Litteratur
1/9	Erik Isberg	Introduktion: Vi går igenom kursens upplägg, förväntningar och frågor.	Ingen litteratur denna första gång
8/9	Nina Wormbs	Klimatkrisen som samhällsproblem – tvärvetenskapliga perspektiv	“Jorden har börjat skaka”, i Daniel Lindvall, Kjell Volwes & Martin Hultman, <i>Upphetning: Demokrati i klimatkrisens tid</i> (Fri Tanke, 2020), s 7-18.
15/9	Erik Ljungberg	AI och klimatet	TBA
22/9	Erik Isberg	Från det lokala till det planetära - klimat - och miljöfrågor genom tiderna	Paul Warde, Libby Robin & Sverker Sörlin <i>The Environment – A History of the Idea</i> , (2018), kap 5, “Climate Enters the Environment”, 96-121. Gabrielle Hecht, “The African Anthropocene”, <i>Aeon</i> (2018). https://aeon.co/essays/if-we-talk-about-hurting-our-planet-who-exactly-is-the-we
29/9	Alicia Gutting	Termisk förorening av vattendrag - en underskattad risk med kärnkraft? Målkonflikter i energiomställningen.	Schiff, J. S. (2017). The evolution of Rhine river governance: historical lessons for modern transboundary water management. <i>Water History</i> , 9, pp. 279–294. Aditi Verma & Denia Djokić. “Reimagining Nuclear Engineering.” <i>Issues in Science and Technology</i> 37(3) 2021: 64–69.
6/10	Erik Isberg	Varför blev polarområdena särskilt intressanta för klimatforskning?	Hans W:son Ahlmann, “Den aktuella klimatförbättringen,” <i>Svenska Dagbladet</i> 16 september 1938. Janet Martin-Nielsen, “‘The Deepest and Most Rewarding Hole Ever Drilled’: Ice Cores and the Cold War in Greenland,” <i>Annals of Science</i> 70 (1), 2013: 47-70.
13/10	Erik Isberg	Hur vet vi? Klimatdata, vetenskap, politik.	Thomas Gieryn, “Truth is also a place”, <i>Aeon</i> , 2018: https://aeon.co/essays/labs-courts-and-altars-are-also-traveling-truth-spots https://doi.org/10.1029/2018MS001526 Harriet Mercer, “Atmospheric Archives: Gender and Climate Knowledge in Colonial Tasmania”, <i>Environment and History</i> , 27:2 (2021), 193-210. Will Steffen, Katharine Richardson, Johan Rockström, et al., “The Emergence and Evolution of Earth System Science”, <i>Nature Reviews – Earth and Environment</i> (2019), 54-62. Extra: Proxydatakarta från Carbon Brief: https://interactive.carbonbrief.org/how-proxy-data-reveals-climate-of-earths-distant-past/

27/10	Sverker Sörlin	Klimatpolitiska rådet och strukturen för nationella åtgärder i Sverige	Klimatpolitiska rådets årsrapport 2022 https://www.klimatpolitiskaradet.se/wp-content/uploads/2022/03/klimatpolitiskaradetrapport2022.pdf
10/11	Katarina Larsen	Klimatpolicy och praktik på lokal nivå. Kommuner och lokala aktörers anpassning, strategier och åtgärder	Klimatanpassning i fysisk planering - vägledning från länsstyrelserna https://www.lansstyrelsen.se/download/18.76f16c3d1665eba4c3e6bb2/1539780768155/klimatanpassning-fysisk-planering-201203.pdf
17/11	Jasmin Höglund Hellgren	Miljö rättvisa i den gröna omställningen: exempel från litiumbrytning i Norra Argentina	Anlauf, Axel. 2016. "Greening the imperial mode of living? Socio-ecological (in)justice, electromobility, and lithium mining in Argentina." In <i>Fairness and Justice in Natural Resource Politics</i> , edited by Melanie Pichler, Cornelia Staritz, Karin Küblböck, Christina Plank, Werner Raza, Fernando Ruiz Peyré, 164-180. London: Routledge. Alejandro González & Esther de Haan. 2020. <i>The battery paradox: How the electric vehicle boom is draining communities and the planet</i> . SOMO, Amsterdam.
24/11	Nina Wormbs	Tekniska lösningar på klimatkrisen	Staffan Laestadius, "Klimatkrisen och teknikens möjligheter och begränsningar", i Staffan Laestadius, <i>En strimma av hopp: Klimatkrisen och det postfossila samhället</i> (Verbal 2021), s 174-206.
8/12	Erik Isberg och Erik Ljungberg	Avslutning, med diskussion av studenternas bokrecensioner	

Recensionsböcker

Ni ska välja en av nedanstående klimatböcker för er recensionsuppgift. Eftersom vi vill ha en spridning på läsningen kommer det att finnas begränsningar för hur många som får läsa samma bok. Beroende på hur många som läser kursen återkommer vi om det praktiska runt val av bok. Valet kommer att ske i slutet av september.

Peter Alestig, *Världen som väntar: vårt liv i klimatförändringarnas Sverige* (Mondial, 2022)

David Attenborough, *Ett liv på vår planet: en vision för framtiden* (Natur och Kultur, 2020)

Erika Bjerström, *Klimatkrisens Sverige: Så förändras vårt land från norr till söder* (Norstedts, 2020)

Kajsa Borgnäs, *Ingen tid för illusioner* (Atlas, 2021)

Bill Gates, *Så undviker vi klimatkatastrofen: lösningarna vi har och genombrotten vi behöver* (Albert Bonniers förlag, 2021)

Clive Hamilton, *Den trotsiga jorden: Människans öde i antropocen* (Daidalos, 2018)

Alf Hornborg, *Kannibalernas maskerad: pengar, teknik och global rättvisa i antropocen* (Daidalos, 2021)

Jonathan Jeppsson, *Åtta steg mot avgrunden: Vårt framtida liv på planeten* (Ordfront, 2020)

Magnus Jibom och Astrid Kander, *Generationsmålet: Kontroverser kring klimat och konsumtion* (Dialogos, 2013)

Naomi Klein, *Det här förändrar allt: Kapitalismen kontra klimatet* (Ordfront, 2016)

Elizabeth Kolbert, *Under en vit himmel: ett reportage om framtidens natur* (Volante, 2021)

Staffan Laestadius, *En strimma av hopp: Klimatkrisen och det postfossila samhället* (Verbal, 2021)

Andreas Malm, *Corona, klimatet och det kroniska nödläget* (Modernista, 2021)

Line Nagell Ylvisåker, *Min värld smälter* (Modernista, 2021)

Daniel Lindvall, Kjell Vowles och Martin Hultman, *Upphettnings: Demokrati i klimatkrisens tid* (Fri Tanke, 2020)

Kate Raworth, *Donutekonomi: Sju principer för en framtida ekonomi* (Daidalos, 2021)

Johan Rockström och Owen Gaffney, *Jorden: Vår planets historia och framtid* (Natur och kultur, 2022)

Izabella Rosengren, *Hetta: Om människan i en varmare värld* (Volante, 2022)

Lisen Schultz och Erica Treijs, *Kursen: 10 lektioner för ett hållbart näringsliv* (Natur och kultur, 2021)

Sverker Sörlin, *Antropocen: En essä om människans tidsålder* (Weyler, 2018)

Folke Tersman, *Tillsammans: En filosofisk debattbok om hur vi kan rädda vårt klimat* (Bonnier Existens, 2009)

David Wallace-Wells, *Den obeboeliga planeten: Livet efter uppvärmningen* (Albert Bonniers förlag, 2019)